

Renovatie Burgerweeshuis: terug naar de essentie van het gebouw

2 februari, 1:36

RONNIE WEESSIES
Redacteur

1 7 0 58

Eind januari heeft gebiedsontwikkelaar BPD zijn intrek genomen in het voormalige Burgerweeshuis in Amsterdam. Het door Aldo van Eyck ontworpen rijksmonument is gerenoveerd en geschikt gemaakt als kantoorgebouw met expositieruimtes. Architectenweb heeft het complex bezocht en sprak met de architect van de renovatie, [Wessel de Jonge](/service/externallink.aspx?a=1&url=http://www.wesseldejonge.nl/). “We hadden niet de behoefte om onze sporen achter te laten.”

Het is een slimme zet geweest van [BPD](/service/externallink.aspx?a=1&url=https://www.bpd.nl/) om zijn huidige dertien-in-een-dozijnkantoor in Hoevelaken te verruilen voor het Burgerweeshuis in Amsterdam. Niet alleen vanwege de locatie, het structuralistische gebouw staat op een steenworp van de Zuidas en de bekende uitvalswegen in de hoofdstad, het bedrijf zal ook een hoop sympathie verwerven met deze verhuizing.

Hoewel het Burgerweeshuis tot de sleutelwerken van het naoorlogs modernisme en de canon van elke architect behoort, was het gebouw zelf ietwat uit beeld geraakt de afgelopen decennia. Het complex is in 2009 weliswaar tot gemeentelijk monument benoemd en vijf jaar later tot rijksmonument, maar het leidde ondertussen een vrij anoniem bestaan als bedrijfsverzamelgebouw.

Met BPD krijgt het Burgerweeshuis een gebruiker die het uit 1960 stammend complex gaat etaleren en toegankelijk maakt voor het publiek. De ontwikkelaar is bezig een expositieruimte in te richten over de geschiedenis van het gebouw en er komt een ruimte voor tentoonstellingen die een link hebben met architectuur. Verder zullen op gezette tijden rondleidingen door het gebouw worden georganiseerd.

‘Een rotzooi’

Toen Wessel de Jonge in 2016 door gebouweigenaar Zadelhoff werd aangesteld voor de renovatie, lagen de zaken er een stuk minder florissant voor. De toch al vervallen buitenkant werd extra ontsierd door een viezige groene coating, in het gebouw was het volgens de architect ‘een rotzooi’. “Er waren allerlei binnenwanden ingebouwd en verlichtingsbalken over de plafonds getrokken en ga zo maar door”, zegt De Jonge.

Van het oorspronkelijke gebouw waren juist een hoop elementen verloren gegaan, waaronder een deel van het vaste meubilair. Doel van de renovatie was echter niet om deze onderdelen te herstellen. “We wilden de kwaliteiten van het Burgerweeshuis weer tot glans brengen, zoals de interactie tussen binnen en buiten, de menselijke maat en de structuur van de koepels”, vervolgt de architect.

“We hebben gekozen voor een zeer terughoudende aanpak, die vooral neerkwam op het elimineren van zaken die de beleving van het gebouw in de weg zaten. We zijn op zoek gegaan naar de essentie van het gebouw en de puurheid van Van Eycks ontwerp. Daarbinnen bleek het nieuwe programma uitstekend te realiseren, dus we hadden niet de behoefte om onze eigen sporen achter te laten.”

Kindermaat

Het klinkt onlogisch dat een gebouw, waarin al aanpassingen waren gedaan voor kantoorgebruik, zich vanuit zijn essentie leent voor een nieuw

bestaan als kantoorgebouw. Bovendien heeft Van Eyck het Burgerweeshuis specifiek ontworpen voor de kindermaat (en voor de toenmalige eisen van de jeugdzorg die bij de oplevering al waren verouderd, waardoor het complex nooit goed heeft gefunctioneerd).

“Die kindermaat zit hem vooral in de hoogtes”, vertelt De Jonge, “Bij de kleine kinderen lag de vloer wat hoger dan bij de grote kinderen, zodat iedereen op ongeveer dezelfde manier naar buiten kon kijken. De paviljoens zijn ontworpen voor groepen mensen. Hun plattegronden hebben dus grotere maten dan een normaal woonhuis en zijn geschikt voor ‘volwassen’ kantoorgebruik.”

“De voormalige slaapverdiepingen voor de oudere jeugd in de westelijke paviljoens is een voorbeeld van waar wij hebben besloten om niet terug te bouwen wat weg is. Deze verdiepingen waren opgedeeld in kleinere slaapkamers, maar die waren al verwijderd toen wij begonnen aan de renovatie.” Nu dienen de verdiepingen als vergaderzaal en is een deel van de bouwtechniek er ondergebracht.

Waardestelling

Omdat het Burgerweeshuis een a-hiërarchisch gebouw is, was het voor de architecten lastig te bepalen welk onderdeel belangrijker is dan het andere en waar de mogelijkheden lagen voor aanpassingen. “We hebben onze *waardestelling* gedaan op basis van Van Eycks foto’s en artikelen van het gebouw, daaruit konden we opmaken wat hij zelf belangrijk heeft gevonden.”

Het verzamelde materiaal leidde tot een stipendiagram van plaatsen in het gebouw waar Van Eyck de meeste waarde heeft gehecht. “Op deze plekken zijn we voorzichtiger en conserverend te werk gegaan. De kansen voor vernieuwing lagen aan de uiteinden van de gebouwdelen. Daar werd minder aandacht aan besteed in zijn publicaties, blijkbaar lag het minder gevoelig.”

Authentieke elementen als spiegelvijvers, duikelrekken en een aquariumbassin in de muur zijn bewaard gebleven. Hoe deze speelse onderdelen een nieuwe invulling krijgen, zal de tijd leren. De Jonge kan zich bij enkele elementen wel ander gebruik voorstellen. “In de zithoek van de voormalige feestzaal zie ik zo mensen met een laptop een werkbespreking houden”, zegt de architect.

Techniek

Tijdens de renovatie ging de meeste tijd en energie uit naar de techniek. Om van het Burgerweeshuis een hoogwaardige en hedendaagse kantooromgeving te maken, is het pand onder meer voorzien van vloerverwarming annex -koeling en zonwerend dubbel glas in de gevels. Ook bij deze ingrepen was het uitgangspunt om de architectonische kwaliteit van het gebouw te bewaren.

De meeste maatregelen zijn vrij onzichtbaar uitgevoerd. Wel zijn de plafonds dertig millimeter verlaagd, vanwege het spuitwerk aan de binnenkant van de koepels, waarmee verschillende problemen integraal werden aangepakt. Zo zijn de elektra en dataleidingen in het schuim verwerkt en zorgde de nieuwe laag voor betere akoestiek en lichtvoorziening.

Feitelijk is de renovatie nog niet ‘af’. De groene coating in het schoonbeton aan de buitenzijde kon niet helemaal verwijderd worden; de resten zullen langzamerhand verdwijnen tijdens het onderhoud. Verder kan de kunststof dakbedekking met gemak nog tien jaar mee.

“Naast de budgettaire overwegingen voelde het voor mij niet oké om het materiaal vroegtijdig in de prullenbak te gooien”, zegt De Jonge. “Zoiets is bovendien niet meer van deze tijd.”

‘Nog mooier’

De Jonge vindt het moedig van BPD om de imperfecties voor lief te nemen en in plaats van een glanzend nieuw hoofdkantoor voor het Burgerweeshuis te kiezen. “Als architect streef je er normaal gesproken naar om schitterende eindproducten te leveren, maar in dit geval zeiden we: laten we geduld hebben, het dak en het beton komen over een jaar of tien wel. Uiteindelijk wordt het gebouw nog mooier.”

BPD heeft zijn hoofdkantoor en regiokantoor Noord-West (150 medewerkers, met een bezettingsgraad van tachtig procent) in het Burgerweeshuis gevestigd. Ook de veertig jaar oude kunstcollectie van het bedrijf wordt er getoond. Het interieurontwerp voor het nieuwe kantoor is gemaakt door [Ex Interiors](#) (/service/externallink.aspx?a=1&url=http://www.ex-interiors.nl/), de buitenruimten zijn opnieuw ingericht op basis van het oorspronkelijk ontwerp door [Atelier Quadrat](#) (/service/externallink.aspx?a=1&url=http://quadrat.nl/).

Trefwoorden

[structuralisme \(/zoeken/default.aspx?keywords=structuralisme\)](#)

[burgerweeshuis \(/zoeken/default.aspx?keywords=burgerweeshuis\)](#)

[wessel de jonge \(/zoeken/default.aspx?keywords=wessel de jonge\)](#)

[bpd \(/zoeken/default.aspx?keywords=bpd\)](#)

[aldo van eyck \(/zoeken/default.aspx?keywords=aldo van eyck\)](#)

[kantoor \(/zoeken/default.aspx?keywords=kantoor\)](#)

Gerelateerde nieuwsberichten

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41920)

Wessel de Jonge: 'Met het Burgerweeshuis is een cirkel rond'

2 februari

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41920)

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41621)

Bouw van Forum Rotterdam van start

24 november 2017

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41621)

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41161)

Zeven finalisten voor Cultuurpool I

24 juli 2017

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41161)

Andere nieuwsberichten

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41927)

Spaarndammertunnel trekt Houthaven bij de stad

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41927)

38 minuten geleden

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41924)

Cepezed ontwerpt depotgebouw Stadsarchief Amsterdam

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41924)

4 uur geleden

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41923)

Reusachtig zandkunstwerk op Scheveningse strand

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41923)

Vandaag, 11:00

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41922)

OMA: omhoog geschroefde stalen toren voor staalgigant

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41922)

2 februari, 4:27

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41928)

Steden gaan wijken bouwen met deelauto's

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41928)

22 minuten geleden

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41926)

Van 't Klooster directeur Dudok Architectuur Centrum

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41926)

2 uur geleden

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41925)

Nieuw leven voor Campus in Kerkrade

(/nieuws/artikel.aspx?ID=41925)

3 uur geleden